

Мозгова Тетяна Сергіївна

*студентка 4-го курсу факультету прокуратури та слідства
(кримінальної юстиції)*

Національного університету «Одеська юридична академія»

ЕЛЕКТРОННІ ДОКАЗИ В ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

В наш час у всьому світі важко не звернути увагу на стрімкий науково-технічний прогрес. Україна також не стоїть осторонь. Саме тому досить актуальною проблемою в умовах сьогодення є визнання електронних доказів як засобів доказування в господарському процесі нашої держави.

Питання використання електронних доказів були об'єктом досліджень таких вчених як: Т. В. Захнова, П. П. Зайцев, А. В. Ласвська, Р. О. Халиков, В. А. Черепанов, А. Т. Боннер та інших.

Верховною Радою України у 2017 році було внесено зміни до Господарського процесуального кодексу. Новизною є законодавче закріплення нового виду доказів – електронного. Законодавець закріпив статтею 96 цього кодексу поняття електронні докази. Електронні докази – це інформація в цифровій формі, яка містить дані про обставини, що мають значення для справи. До них відносять електронні документи, веб-сайти, текстові, мультимедійні та голосові повідомлення, метадані, бази даних [1]. Вони подаються в оригіналі або в електронній копії, засвідченій електронним цифровим підписом, прирівняним до власноручного підпису відповідно до Закону України «Про електронні довірчі послуги» [2].

Проаналізувавши практику зарубіжних країн, я дійшла висновку, що наразі не є врегульованим та чітким місце електронних засобів у доказуванні. Існує три найпоширеніших випадки:

- 1) віднесення цих доказів до речових;
- 2) віднесення цих доказів до письмових;
- 3) закріплення переліку засобів доказування, який є відкритим.

Перший підхід характерний найбільш для Німеччини, другий для таких держав як Франція, Сінгапур та Гонконг і третій – Нідерланди, Греція та Іспанія.

Зробивши аналіз судової практики, можна дійти висновку, що до внесення відповідних змін у Господарський процесуальний кодекс України, електронні докази підводилися до розуміння їх як письмових доказів. Проте, дані поняття є зовсім індивідуальними частинами, на що і звернув увагу законодавець. Електронні докази мають цілий ряд особистих характеристик за якими і різняться з письмовими доказами. Вони містять в собі метадані та атрибути файлів, можуть зберігатися на портативних пристроях, серверах, системах резервного копіювання та мають індивідуальний спосіб передачі інформації – електронною поштою та месенджерами.

Виходячи з цього, вважаю доцільним саме виокремлення електронних засобів доказування серед інших, так як електронний документ не повинен сприйматися лише як текст. Слід враховувати також і можливість фіксування інформації за допомогою файлів: графічних, звукових, відео тощо. Поняття «файл» є одиничним елементом створення, зберігання і передачі інформації в електронному середовищі. Він може також включати в себе електронні документи, повідомлення а також бути еквівалентом поняття речовий доказ в електронній сфері.

З моєї точки зору, ще досить важливим моментом, на який варто звернути увагу, є невизначеність понять «оригінал електронного доказу» та «копія електронного доказу». На жаль, дані визначення не є закріпленими і чітко встановленими, що є також проблемою і прогалиною сучасного законодавства. Проте, проаналізувавши судову практику та спираючись на рішення Центрального апеляційного господарського суду від 06. 02. 2018 року у справі № 904/8346/17 та рішення Господарського суду міста Києва від 21. 03. 2018 року у справі № 910/22797/17 можна говорити про те, що оригіналом електронного доказу є первинна інформація в електронній (цифровій) формі, яка містить дані про обставини, що мають значення для справи, та яка є основою для відтворення і копіювання. Виходячи з вищенаведеного, можна дійти висновку, що копією електронного доказу буде саме точне відтворення інформації в електронній (цифровій) формі, яка містить дані про обставини, що мають значення для справи. Проте

досить спірним питанням є визначення саме на практиці «оригіналу» та «копії» доказу. Наприклад, в ситуації з відеофайлами, які є завантаженими з мережі Інтернет постає питання який саме відеозапис буде вважатися оригіналом. Тобто може бути ситуація, коли відеозняте на відеокамеру зберегли на комп'ютері і вже потім опублікували в мережу Інтернет. Після публікування дане відео було видалено з відеокамери. Постає питання, чи може вважатися збережений відеофайл на комп'ютері оригіналом електронного доказу? Так як відповідно до змін внесених в Господарський процесуальний кодекс України, а саме пункт 5 статті 96 зазначає, що суд не бере до уваги докази, які не є оригіналом або ставлять під сумнів відповідність поданої копії оригіналу. Тобто в цьому випадку виникає дуже багато питань щодо дійсності такого електронного доказу і необхідності уточнення зі сторони законодавця.

Як вище було зазначено, учасник справи може також подавати до суду копії оригіналу електронного доказу. Вони можуть бути як електронні так і паперові. Проте, важливим моментом є їх засвідчення. Письмова копія електронного доказу має містити напис «згідно з оригіналом» та мати зазначення дати, ініціалів та посади того, хто її засвідчує та відповідний підпис і печатку. Але варто зазначити, що сканкопія письмового документу не буде вважатися як вже електронний доказ, а електронний документ роздрукований на папері в свою чергу, як письмовий. Електронні ж докази, як визначає процесуальний закон, мають бути засвідчені кваліфікованим електронним підписом [3].

Підсумувавши вище зазначене, треба говорити про те, що подання електронних доказів до суду є можливим. Проте, треба уникати будь-яких сумнівів суду щодо допустимості та оригінальності даного електронного доказу. Додатковою гарантією персоніфікації має виступати кваліфікований електронний підпис задля недопущення небажаних змін в зміст електронного документу.

Список використаних джерел:

1. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06. 11. 1991 р. № 1798-XII. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.

2. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05. 10. 2017 р. № 2155-VIII. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>.

3. Коновалов Є. та Перникоза Д. Електронні докази – норма для українського судочинства, але є нюанси. Василь Кісіль і Партнери: веб-сайт. URL: <https://vkr.ua/publication/elektronni-dokazi>

Науковий керівник: асистент Топал А. С.

Нінічук Владислава Вікторівна

*студентка 4-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ, ТЕРИТОРІАЛЬНІСТЬ ТА ІНСТАНЦІЙНІСТЬ В ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ГОСПОДАРСЬКИХ СУДІВ УКРАЇНИ

Сильна і незалежна судова влада є невід’ємною умовою побудови в Україні правової держави. Правильно організована система судів, в тому числі і господарських, є однією з гарантій справедливого та ефективного правосуддя. Принципи, на яких побудована система судів, є принципами її організації, що поєднують усі її ланки між собою. Конституція України визначає два основних принципи на яких ґрунтується організація системи судів України, – територіальність і спеціалізація. У ст. 17 Закону України «Про судоустрій і статус судів» вказується і принцип інстанційності. Дані принципи слід розглядати і в аспекті вивчення господарських судів, адже це питання є актуальним, оскільки від правильно побудованої системи судів залежить і ефективність правосуддя.

У Концепції вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів, схваленої Указом Президента України від 10 травня 2006 р., вказано, що існуюча система судів загальної юрисдикції не повною мірою відповідає конституційним засадам організації правосуддя.

Метою роботи є аналіз принципів організації системи господарських судів України, дослідження їх змісту, значення, перспектив розвитку.